

Társadalmi összefogás az öregekért

Szűkebb pátriánkban 104 ezer nyugdíjas él, közülük 94 ezren már betöltötték a 60. életévét. A szétszórta, megroggyant tanyákon 18 ezren laknak, teljesen egyedül 14 ezren pergetik napjaikat. Sokan betegek, mozgásképtelenek. Önmaguk rendben tartására, a legszükségesebb teendők végzésére is képtelenek már. Ellátásukért, gondozásukért, körülöttük emberi körülmények kialakításáért együtt vagyunk felelősek. Közös gondunk megoldásánál tengernyi a teendő. Felsorolni is nehéz, esetleg csak vázlatokra futja az írás. Kétkezi munkára, reális terveknek éppen úgy szükség van, mint forintokra, jó szavakra, meleg ételre és kerítések javítására. A magukra maradtak sorsa megnyugtatóan rendeződne, ha szociális otthonba kerülhetnének. Ám helyszüke miatt ez nem olyan egyszerű. Az öregekkel való törődés egyik új, jól bevált formája az öregek napközi otthona, ahol napközben háromszori étkezést kapnak, emberek között vannak, s esténként saját kis hajlékaikba indulhatnak haza.

A munkában megfáradtak, a magányosan élők, gondozásra szorulóknak érdekében sokan felemelték már szavukat, jelezték tenniakarásukat megyénkben is. Tavasszal számoltunk be arról, a szociális otthoni férőhelyek bővítésére, korszerűsítésére 1974-ben indított akció új vonásokkal gazdagodva, tovább folytatódik. Akkor — az első szakaszban — 4 millió forint értékű munkát végeztek el szocialista brigádok. A társadalmi megmozdulás újabb hullámáról, az eddig született eredményekről beszélgetünk Szabó G. Lászlóval, a megyei tanács elnökhelyettesével.

— Mi indokolta az akció új arculatának kialakítását?

— Társadalmunk humanitásából következik, hogy mind többet áldoz egyre többet törődik az idős emberekkel, azokkal, akiknek keze nyomán épült újjá ez az ország. Ez az öregkultusz egyre erőteljesebb az egyes emberekénél, a munkakollektíváknál. A ma már közismert „Naplemente” című dokumentumfilm után a megye minden részéből érkeztek jelzések, hogy valamilyen módon segíteni kívánnak e súlyos problémán. Azt is érezték, hogy az emberek konkrét feladatokat várnak, tehát szükséges a munkavállalások irányítása, összehangolása. Éppen ezért a megyei tanács apparátusi pártbizottsága, a szakszervezeti bizottsággal karöltve felmérte, hogy szociális otthonaiban, illetve az öregek napközi otthonaiban milyen segítségre van szükség. Az így összeállított listát 85 vállalat, ipari szövetkezet részére küldték ki, hogy mindenütt azt vállalják, amit jó szívvel teljesítenek.

— Hogyan reagáltak a munkahelyek kollektívái?

— A levelek július közepén indultak útnak. Valószínűleg a szabadságolások miatt kicsit később a válaszok. Zömében pontosan meghatározták, ki, mit kíván tenni a nemes cél érdekében. Talán első helyre a Szegedi Konzervgyár hat — a Technológus, a tmc Táncsics, a szállítás II. Rákóczi Ferenc, a ruharaktár Lenin, valamint az irodaház Che Guevara és Luis Corvalan — szocialista brigádjainak jelentkezése kívánczik, akik azzal a meggyőzéssel küldték el levelüket, hogy lesz még több vállalkozó brigád is, de ők sürgősen szeretnék megkezdeni a munkát. Karbantartás, tervezés, konyhakert ásása, textilja feldolgozása, kerti bútorok mázolás, parkgondozás is szerepel vállalatuk között. A Szegedi Ruhagyártól eddig a Kun Béla, a Tanácsköztársaság, Kilián György, Petőfi Sándor, Juhász Gyula, Október 11., Március 15., Április 4., Ady Endre, Rózsa Ferenc, Kállai Éva, Angela Davis és az Előre brigád jelezte segíteni akarását. Megemlíthetem a KSZV November 7. szocialista brigádjának 100 óra társadalmimunka-vállalását, vagy az Április 4., Május 1., Mező Imre, Ady Endre, Petőfi Sándor brigádok leveleit, amelyekben az öregek napközi otthonaival eddig meglevő kapcsolataiknak módosításáról tájékoztattak bennünket. Jelentős mértékben hajtott segíteni a DELEP Kun Béla, Gagarin, Táncsics Mihály és Ady Endre brigádja is, hiszen a kis munkaközösségek 100—100 órai szakipari munkát ajánlottak fel. Folytathatom a sort a Szegedi Városgazdálkodási Vállalattal, a METRIPOND Ságvári és Egyetértés brigádjaival, a Szegedi Podráz Vállalat négy brigádjával, a börtön alkalmazottjainak vállalatával vagy a megye egyéb településeiről érkezett levelekkel. Elküldte vállalatát a csongrádi FUTÓBER Kándó Kálmán brigádja, a Makói Kertészeti Vállalat, a Szegedi Közlekedési Vállalat Zrínyi Miklós, Dózsa György, Tyeresskova és József Attila brigádja, a Csongrád megyei Tanács Építőipari Vállalat Déry Miksa, November 7. és Rózsa Ferenc brigádja is. A Komplex Ruházati Vállalat kollektívája is a példamutatón segítők közé tartozik. Eddig is nyolc szocialista brigádjuk épített ki tartós kapcsolatot szociális otthonokkal.

— Je' enlel hány szociális otthon van megyénkben, s hányan várnak beutaló határozatra?

— megyénkben 11 szociális otthon működik, melyekben 1688-an élnek. Lehetőseink jóval az igények alatt maradtak. Napjainkban közel 300-an várnak elhelyezésre, közülük egészségügyi vagy szociális okok miatt „soron kívül”, „sürgős” beutalást vár csaknem 200. Sajnos évek múlhatnak el, mire sorra kerülnek. Ezekkel az otthonokkal — bármennyit is költünk rájuk, s igyekszünk jól felszerelni, ellátni valamennyit — komoly nehézségünk, hogy egyik sem mai rendeltetésének megfelelően épült. Kastélyokban, elhagyott kúriákban találtak helyet a fel szabadulás után. Ez azt is jelenti: az épületek korszerűsítése, állagmegóvása, az öregeknek oly nélkülözhetetlen biztonságos fűtés kialakítása sok pénzt felemészt. S mindennek igen kevés a látszata. Arról a problémáról sem hallgathatunk, hogy a sorban állók zöme ideg-elmeot-

honi elhelyezésre vár. S az ilyen típusú ágyak száma még jobban korlátozott.

— A jelzett munkavállalásokkal alakítanak-e ki új létesítményeket?

— A tanyai iskolák körzetesítése eredményeként sok épület elnéptelenedett. S mivel nehézségekbe ütközik a tanyán egyedül élők ellátása, határozat született a megüresedett iskolák átalakítására, valamilyen hasznosítására. Az ászóthalmi Iroda sori iskola épületében például 27 férőhelyes szociális otthont alakítunk ki. A megyei beruházási vállalat három szocialista brigádja a bontási munkálatokat a mai napon már el is kezdi. Az átalakítás terveit a Szegedi Tervező Vállalat szakemberei készítették. A kivitelezést a Szegedi Építőipari Szövetkezet és a mórakalmi Homokkultúra Szakszövetkezet építőbrigádjai vállalták. A tanácsnak csak az anyagot kell biztosítani. A társadalmi munkák szervezésében, a szükséges eszközök, anyagok biztosításában részt kért a mórakalmi, a zánkányi és az ászóthalmi tanács is. De igazságtalanok lennének, ha nem említenénk a helybeli kisiparosok munkafelajánlásait. A két-tantermes iskola és a szolgálati lakás átalakítása túlnő a megye határain is. A mélykúti UNIVEREXPO Ktsz. ugyanis vállalta, hogy azt a közel 150 négyzetméteres faházat, amelyben az ebédlőt, a mosogatót, a melegítőt és a kiszolgáló helyiségeket kívánjuk kialakítani, nemhogy soron kívül biztosítja, hanem a szállításon kívül a felállítást és összeszerelést is elvégzik. Nem kisebb mértékben segít az Orosházi Fémtechnikai Vállalat sem, ahonnan a két darab, egyenként 60 ezer kalóriás olajtüzelésű kazán soron kívül megkapjuk. A tervekben szereplő 3 millió forintot segítségükkel alaposan lefaraghatjuk. Várhatóan — a társadalmi összefogások eredményeként — az év végén átadhatjuk rendeltetésének az új otthont.

— A levelek ipari vállalatokhoz, szövetkezetekhez jutottak csak el. Az idős, magára maradtak jelentős része tanyán él. Bi'onyára a termelőszövetkezetek kollektívái is csatlakoznának, hiszen az ő segítséük tanyán élők rokonai, volt munkatársaik sorsát könnyítenék...

— Nagyon örülünk, ha ezek a gazdasági egységek is segítenek nemes célunk megvalósítását. Ha jelzik, hogy ők is részt kérnek feladatok megoldásában, akkor vázoljuk, környékükön mi a legsürgősebb teendő. Sainálatosan néhány mezőgazdasági szövetkezetben ma még nincs olyan öregkultusz, mint amilyent az a korosztály megérdemelt. A pusztaszeri Hétvezér Tsz-ben például a szociális gondozónői státuszt átszervezték adminisztratív állássá. Mondanom sem kell, ezzel az intézkedéssel nem az öregek iránti megbecsüléséről tettek tanúságot.

— Akiknek nem áll módjukban „két kezükkel” bekapcsolódni a mozgalomba, mit tehetnek?

— Az előzőekben már megadtuk azt a csekk számla számot, amely segítségével pénzben járulhatnak hozzá új férőhelyek létrehozásához, a meglevők korszerűsítéséhez. Az eddigi befizetések közül kiemelném a szegedi tanárképző főiskola II. sz. gyakorlati iskolája II. Rákóczi Ferenc úttörőcsapatának tettét, akik vasgyűjtésük 1200 forintját adták oda. Köszönet jár a Komplex Ruházati Vállalat kollektívájának is, ők 4 ezer forintot fizettek be. Bizom abban, példájukat mások is követik. Így az általános és középiskolások, egyetemisták és főiskolások, akik az őszi betakarításban rendszeresen részt vesznek, illetve azok a kollektívák, amelyek eddig még különböző okok, megfontolások miatt nem tették meg felajánlásukat. Ha a tervekben szereplő szociális otthoni férőhelyeket kialakíthatjuk — akkor is csak a gondiaink enyhülnek, de nem oldódik meg teljesen e súlyos gondunk. A társadalmi összefogás meggyorsíthatja a tervek realizálódását, a gondozásra szoruló idős emberek sorsának humanista, megnyugtató módon való rendeződését — mondotta befejezősül a megyei tanács elnökhelyettese.

Felvezetői közlésünk az említett csekk számlát: OTP Csongrád megyei Igazgatóság 280—98005. Csongrád megyei Tanács felvezetői alap betétszámla, 655—03217—01.

Földi Zsuzsa

A támogatások jövője

Az V. ötéves terv félidejénél tartunk, de a tervező és gazdaságirányító szervek hozzákezdtek a VI. ötéves terv fő irányainak kialakításához és a gazdaságpolitikai célokat szolgáló szabályozók továbbfejlesztéséhez. Ennek keretében az Országos Anyag- és Árhivatal kiadta az általános termelői árrendezés előkészítésének irányelveit. Azokból is kitűnik, hogy a támogatási rendszerben jelentős változások várhatók. Természetesen ezek a változások nemcsak a költségvetés és az ösztönzés irányai szempontjából hűsbavágók, hanem a vállalatok jövedelmezőségét is jelentősen befolyásolják.

Az utóbbi években a pénzügyi támogatások gombamódra szaporodtak, a gazdasági élet ma minden területén gyökeret vertek, általánossá váltak. (A fogyasztói árak, a termelői árak, a beruházások, a mezőgazdasági tevékenység, a közlekedés, a szolgáltatások, a külkereskedelem széles körű támogatásban részesülnek.) Ennek fő oka: a jelenlegi árrendszer merevsége. A hazai árak nem követték kellő rugalmassággal a világinári árak változását, a fogyasztói árak pedig elszakadtak a termelői áráktól. Szerepet játszott az is, hogy a támogatások elnyerése alku kérdésévé vált és az elnyert támogatásokat a gazdálkodó egységek örök érvényű jövedelemkiegészítőnek tekintették — tegyük hozzá: okkal, mert ez ellen sem az ágazatot irányító, sem a funkcionális szervek nem tettek semmit. Miellesleg a támogatások elnyeréséért vívott „eredményes” akciók nyomán az egyedi támogatások általános jellegűek lettek.

Az új termelői árrendszer kidolgozása során, lényegében 1980. január 1-ig át kell értékelni a támogatás alapelveit. Világos rendszerbe kell foglalni azt, hogy milyen gazdasági tevékenység mikor, meddig és miért kaphat állami támogatást, valamint azt is, hogy milyen módon kell „megszolgálni” azt. A támogatással — a szóban is benne foglaltatik — valamilyen gazdasági tevékenységet, amely meghatározott ok (okok) miatt, adott feltételek között nem jövedelmező, de szükséges, pénzügyi módszerekkel „életképesé” tesszük. Igen ám, de fontos elvi kérdés, milyen időtartamra szól e támogatás. Nem szabad ugyanis a gazdaságtalan termelést támogatással oly mértékben jövedelmezővé tenni, hogy azt konzerváljuk, sőt nem ritka esetben fejlesztjük.

Ennek elkerülésére a jövőbeni támogatásoknál az átmeneti és a „visszterhes” segítségeknek kell jellemzővé válnia.

Az új támogatási rendszerben is növelni kell a normatív jelleget, ami azt jelenti, hogy ki kell küszöbölni a nehezen értékelhető egyedi támogatásokat, illetve azok csupán kivételek lehetnek. A támogatások normatív jellegének erősítése várhatóan megszünteti azt a — ma még széles körben tapasztalható — gyakorlatot, hogy egyazon célra, tevékenységre, például a tőkés exporttermelés növelésére különböző költségvetési csatornákon keresztül többféle támogatáshoz jussanak a vállalatok.

Az is megfontolandó, hogy a támogatás faillagos mértékét maximalizálják, azaz a támogatások felső határa „plafon” legyen. Az új támogatási rendszereknek mindenekképpen a gazdaságossághoz való mindhamarabbi felzárkózást kell ösztönöznie, kikényszerítenie. Szorosan összefügg ezzel a jelenlegi támogatási rendszerben érvényesülő bázeislvvel való szakítás, esetleg mozgótlalakkal lehetne a támogatások folyamatos csökkentését, illetve megszüntetését elősegíteni.

A jelenlegi külgazdasági környezetben a támogatási rendszer a rövidtávú szemléletet képviselte, ennek következtében az adott feltételekhez kapcsolódó igény, követelmény rövid idő alatt el-

évült, miközben a támogatás beépült a vállalat gazdálkodásába. Annak ellenére, hogy a tőkés világ gazdaság még nem jutott a válság utáni „megnyugvás” állapotába, erősíteni kell a hosszabb távú támogatási normatívákat. Ez a gazdálkodó szerveknél növelné a kockázatvállalást, de egyben a piac jó megítéléséből származó nyereség lehetőségét is.

Nem kevésbé problematikus kérdése a támogatási rendszer megújításának: milyen fázisban (vertikumban) történjen a támogatás. (Például: az aranyanyaggyártás, a feldolgozás vagy a felhasználás-fogyasztás fázisában.) Hasonló megfontolások merülnek fel egyes — szociális okok miatt indokolt — támogatásoknál is: nevezetesen az árat kell támogatni vagy a fogyasztónak kell juttatást adni. (Bébiruházat, gyógyszer stb.)

Korai lenne az 1990-ban bevezetésre kerülő támogatási rendszer részletes leírása, vagy annak értékelése, ez már ma is bizonyos, hogy a támogatási rendszer szigorúbbá válik. Erre mind a gazdaságirányításnak, mind a gazdálkodó egységeknek alaposan fel kell készülniük. Alig több mint egy esztendő áll rendelkezésre az új termelői árak, támogatási feltételek kidolgozására, megismerésére, s ami a legfontosabb: a vállalati gazdálkodás zavartalan átállítására.

Wiesel Iván

Tudománypolitikai tanácskozás Tihanyban

Több mint negyven kutatóintézeti igazgató, tudományos főmunkatárs, elméleti és gyakorlati szakember, vitával folytatta munkáját szombaton a tihanyi tudománypolitikai tanácskozáson. A Hazafias Népfront és a Magyar Tudományos Akadémia tudománypolitikai klubjának rendezvényén nagy hangsúlyt kapott a VI. ötéves terv előkészítése, a termelői vállalatok és a kutatóintézetek középtávú terveinek közös, megalapozott kidolgozása. Éppen ezért még inkább előtérbe került a kutatás hatékonysága.

A VI. ötéves terv kidolgozásakor meghatározó szerepet játszik, hogy az erőket központi fejlesztési progra-

mok szolgálatába állítják, érvényesítve a tudományos életben is a szelektivitás elvét. A kutatás és a gyakorlat kapcsolatát kívánják erősíteni újabb tudományos-termelési társaságok kialakításával.

A vita részvevői ószintén, önkritikusan szóltak tudományos életünk ányoldalairól is: egybehangzóan szorgalmazták a kutatói élet erkölcsének erősítését, aminek érdekében már megszülettek az utóbbi hónapokban az első intézkedések. Több fel-szóaló rávilágított arra, hogy a tudományos rangok és címek mögött ma még gyakran hiányzik a tényleges munka, s ezért kívánatos az ellenőrzés erősítése.

A vélemények keresztülszűrése került a találmányok sorsa is: aggasztóan csökkent az utóbbi időben a termelés, a mindennapi életünket gyarapító, könnyítő kutatási eredmények száma.

A tudomány és a gyakorlat összehangjának vitáját délután a „A hazafias és a patriotizmus a tudományos emberek világnézetében” témája követte. A vitán megjelent és felszóalt Illyés Gyula Kossuth-díjas költő.

(MTI)

Országos bélyegnap kiállítás

Különleges gyűjtemények, ritkaságok sorakoznak fel az 51. országos bélyegnap alkalmából szombaton megnyílt kiállításon a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetségének székházában. A bemutatott Horn Dező közlekedés-és postaügyi miniszterhiveltés, a posta vezérigazgatója, a MABEOSZ elnöke nyitotta meg.

Silóznak a téeszekben

Molnár József felvétele

Az állattenyésztésben az egyik legfontosabb és legértékesebb szalmas takarmány a silózott kukorica. Csongrád megye mezőgazdasági üzemében az idén közel 11 ezer hektáron vetettek silónak való kukoricát. A szakemberek már megkezdtek a kukorica szárazanyag-tartalmát, s ezért mindenfelé megkezdtek a silózást. Felvételünk a deszki Maros Termelői-üzemében készült; zárt pótkocsikkal szállítják a szecskázott kukoricaszarát az állattenyésztő telep mellett levő silókazlakhoz.